

Oogdrukmeting

Niet blind staren op oogdruk

De opticien is meestal niet goed toegerust om uit te kunnen sluiten dat je de oogziekte glaucoom ontwikkelt en de oogarts is prijzig. Een optometrist met de juiste apparatuur biedt wel een goede, betaalbare check.

Tekst **Liesbeth Barenbrug**

Expert aan het woord

HANS LEMIJ is hoogleraar glaucoommanagement en werkt als oogarts in Het Oogziekenhuis Rotterdam. Ook is hij voorzitter van de Nederlandse Glaucoom Groep.

‘**U** voelt zo een luchtstootje tegen uw oog. Daar schrikt u misschien van, maar het doet geen pijn.’ Wie zijn oogdruk weleens heeft laten meten, zal deze woorden herkennen. De meeste opticiens bieden een dergelijke oogdrukmeting aan, maar laat u niet verkeerd informeren. De methode met de zogenoemde ‘luchtpuf’ die de meeste opticiens gebruiken, is niet betrouwbaar genoeg om de blindmakende oogziekte glaucoom op te sporen.

De Consumentenbond neemt de proef op de som en kijkt of opticiens u niet in het ootje nemen. We kloppen bij enkele winkels van grote optiekketens aan met het verhaal dat er glaucoom in de familie voorkomt. Welwillend meten de medewerkers onze oogdruk. ‘13 en 16, dus hij valt mooi in het gemiddelde’, horen we bij een filiaal van Pearle in Leiden. ‘Beide kanten 17; een goede waarde’, zegt de medewerker van Eye Wish Opticiens in Nieuw-Vennep. Tussen de 11 en 21

mm Hg (millimeter kwikdruk) is de oogdruk normaal. Zes andere winkels die we bezoeken, stellen ons ook gerust. Totdat we de conclusie trekken geen glaucoom te hebben. Dat doen we toch iets te snel. ‘De oogdruk is oké, meer kan ik niet zeggen’, benadrukt de medewerker van Hans Anders in Leiden. Terecht, want alleen de waarde van de oogdruk, ook al is die normaal, zegt weinig volgens hoogleraar glaucoommanagement en oogarts Hans Lemij. ‘Ongeveer de helft van alle glaucoompatiënten heeft een normale oogdruk. En bij een verhoogde oogdruk is in slechts 10% van de gevallen sprake van glaucoom. Bij mensen met een verhoogde oogdruk kan zich op de lange termijn wel glaucoom ontwikkelen, maar de meesten blijft dit bespaard’, aldus Lemij.

Uitsluitend de oogdruk meten heeft dus een beperkte waarde. Hbo-opgeleide optometristen kunnen daarnaast aanvullend onderzoek doen, maar de meeste grote optiekketens hebben niet veel optometristen in dienst.

Voor een goede screening op glaucoom is verder nog speciale apparatuur, zoals een ‘Optical Coherence Tomography’ (OCT) laserscanner nodig die bijvoorbeeld de dikte van de zogenoemde zenuwvezellaag van het netvlies meet. Hiermee zijn de structuren van het oog gedetailleerd in beeld te brengen. In veel optiekzaken ontbreekt deze apparatuur echter ook. ‘Die aanschaf vraagt om een enorme investering. Bovendien zijn de onderzoeken tijdrovend. Dat is voor ons niet rendabel’, laat Specsavers weten. Ook Hans Anders en Eye Wish doen zo’n uitge-

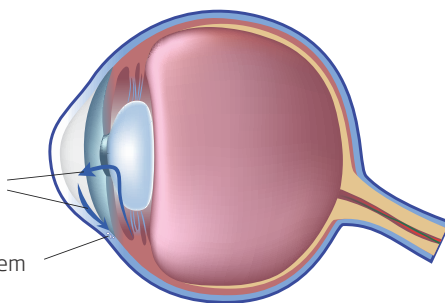
Zoek voor een betrouwbare screening een optometrist met OCT-laserscanner

Ontwikkeling van glaucoom

Gezond oog

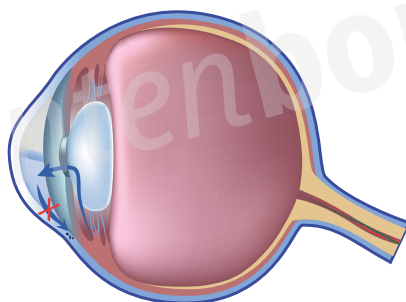
Het oog maakt vocht aan om hoornvlies en lens te voeden.

Afvoersysteem

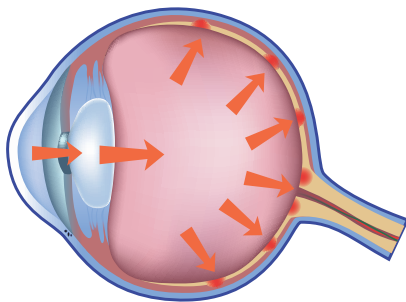

Glaucoom

1 Afvoersysteem wordt van binnenuit geblokkeerd. Het vocht hoopt zich op.

2 Toenemende druk binnen het oog, waardoor de oogzenuw langzaam beschadigd raakt.

3 Stukken beeld (gezichtsveld) verdwijnen. Uiteindelijk raakt de gezichtsscherpte aangetast.

breid onderzoek niet. Net als Pearle die in 22 optometrische centra voor maximaal €49 tests doet die geen betrouwbare uitslag bieden. De grote ketens sturen klanten met een verhoogde oogdruk dan ook door naar een oogarts, bij wie de diagnostiek al gauw meer dan €150 kost. Deze kosten tellen mee voor het eigen risico van de zorgverzekering. Maar bij 90% van de mensen met een hoge oogdruk constateert de oogarts geen glaucoom.

Wie een betrouwbare screening wil ondergaan voor een schappelijke prijs, zoekt een optiekzaak met een optometrist én een OCT-laserscanner. Copini Opticiens in Leeuwarden beschikt hierover en rekent voor een onderzoek €75. In Delft rekent Trompper-Optiek voor eenzelfde betrouwbaar onderzoek slechts €26,50. Bij Roosdorp opticiens in Zwolle valt het onderzoek met de OCT-scanner onder een uitgebreid screeningspakket dat €69 kost. Omdat zorgverzekeraars deze onderzoeken (nog) niet vergoeden, zijn ze voor eigen rekening. Maar wie nog een eigen risico heeft openstaan, is daarmee toch goedkoper uit dan bij de oogarts.

Alternatief

Optometristen die zijn aangesloten bij het Ksyos TeleMedisch Centrum bieden een andere mogelijkheid. Zij maken met een OCT-laserscanner of vergelijkbare apparatuur een speciaal soort foto om de toestand van de zenuwvezellaag vast te leggen. Die foto en andere onderzoeksresultaten versturen zij via een beveiligd digitaal kanaal naar Ksyos, die de gegevens door een oogarts uit de regio laat beoordelen. Resultaat: na gemiddeld vijf uur heb je de uitslag. De totaalkosten hiervoor zijn €140. Zorgverzekeraars

vergoeden deze kosten (die ten laste komen van het eigen risico) wel omdat Ksyos een (faciliterend) medisch centrum is. Is er iets niet in orde, dan is een afspraak bij de oogarts ook zo gemaakt. Wie gebruik wil maken van deze screening moet zelf op zoek naar een optometrist die met Ksyos samenwerkt. Op verzoek van de Consumentenbond onderzoekt Ksyos de mogelijkheid om op www.ksyos.org een lijst te plaatsen met optometristen die hieraan deelnemen, want die is er nog niet. ■

Waarom controleren op glaucoom?

Bij glaucoom gaan de zenuwvezels van de oogzenuw geleidelijk verloren. De blindmakende oogziekte wordt vaak omschreven als een sluipmoordenaar, omdat je de schade pas merkt als het te laat is. Er is dan al sprake van uitval van het gezichtsveld. Wat eenmaal beschadigd is, herstelt niet meer. Juist daarom is vroege opsporing belangrijk.

Factoren die de kans op glaucoom verhogen:

- glaucoom in de familie
- verhoogde oogdruk
- hoge leeftijd
- sterke bij- of verziendheid
- afwijkingen van de bloedvaten bij of in het oog
- Afrikaanse of Aziatische afkomst

Toekomstmuziek

Hbo-opgeleide optometristen richten zich al jaren op het overnemen van taken van oogartsen, liefst vergoed door zorgverzekeraars. Maar zover is het nog niet. De optometristenvereniging heeft net in samenwerking met de oogartsenvereniging een glaucoomrichtlijn ontwikkeld waarin staat welke onderzoeken optometristen moeten doen bij risico op glaucoom en wanneer zij moeten verwijzen naar een oogarts. Het UMC Maastricht bekijkt nu of de opgestelde verwijscriteria voldoen. Daarna is het afwachten of zorgverzekeraars de controle door de optometrist willen vergoeden. Voor consumenten betekent dit dat zij dichterbij huis en goedkoper terecht kunnen en alleen voor een behandeling naar de oogarts hoeven.